

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De sacrilegio, crimine Religioni opposito. Punct. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

6. Denique dubitari potest: an blasphemum post condemnationem repellendus sit à testimonio tanquam infamis; Ratio dubij est: quia ex iure civili non reputatur infamis, ve probat lex famosi, ff. ad leg. lul. maris. ibi lubricum lingue non debet facile trahi ad pernam. Ex facto autem non potest delicto facti, tamen castigato. Negari enim non potest ex obiectione blasphemie testimonium aliqua ex parte diminui, neque esse ita solidum, ac si nihil obici potest; quod suspicionem ingerat falsitatis, vt recte probat aliis relatis Couaruii, in Epistol. decret. 2. part. cap. 8. §. ultimo, numero 7. Et 8. Ergo blasphemum, cui blasphemia obici potest, non censetur testis omni exceptione maior: sic Couaruii. in cap. quantum pactum, de Pactis, l. 1. part. §. 7. num. 11. vers. His equidem, cum Alexand. Decio. Thom. Grammatico. Quod intelligendum cenfeo, dum recens fuit blasphemia, & illius declaratio. Nam si multum tempus transierit, verbi gratia, duobus, vel tribus annis, in quibus constat de illo vicio emendatum esse, cenfeo ob illam causam eius testimonium non infirmari, quod mihi probat ratio dubitandi.

PUNCTUM III.

De Sacrilegio crimine Religioni opposito.

Si etymologiam nominis spectemus, sacrilegium idem est, quod rei sacræ legium, siue furtum: & sic sacrilegus est qui sacrum legit, seu furatur: sic Isidorus lib. 1. origin. lit. S. Quintilianus lib. 5. cap. 10. Ambrosius, Calepinus verbo sacrilegium Decian. tractat. crimin. lib. 9. cap. 14. Rub. de Sacrilegio, num. 9. & alij communiter. Aliquando omnis latè sacrilegium sumitur pro quocunque vicio religioni opposito: & sic comprehendit quemlibet profanum cultum; quia in eo Deus, qui est summe sacer offenditur: qua ratione D. Augustinus aliique Patres idolorum sacrificia vocabant sacrilegia sacra, & pacta cum demonibus sacrilega pacta: sed hæc acceptio sacrilegij propria non est. Propria ergo acceptio sacrilegij est, que ex rei sacræ à Deo distinctæ ratione, seu violatione sumitur sic D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. quæst. 99. art. 1. Et 3. secundum hanc acceptiorem, explicabimus, quid sacrilegium sit, quoruplex, quale peccatum, & quas penas habeat annexas.

§. I.

Quid sit Sacrilegium, & quoruplex.

S V M M A R I V M.

1. Sacrilegium definitur.
2. Distinguitur ab illis vitiis superioribus, puncto secundo enumeratis.
3. Sacrilegium fit per actionem involuntariam eius in cuius cultum res sacra dicata est: Et ibi an simonia sacrilegium sit?
4. Triplex est sacrilegium circa personam, circa locum sacrum, circa res sacras.
5. Sub iis varia species continentur.

1. Sacrilegium definitur à D. Thom. 2. 2. quæst. 99. art. 1. quem omnes sequuntur, vt sit sacræ rei læsio, seu violatio. Nominè rei sacræ intelligitur illa, quæ lege diuina, vel Ecclesiastica in cultum Dei est destinata: si ergo huic cultui contrarietas, rem sacram violas, & sacrilegium committis.

2. Ex hac definitione manifestè inferretur, sacrilegium distingui à pernicio, à tentatione Dei, à Magia, superstitione, & blasphemia, & quolibet alio vicio, quo diuina maiestas directè in se offenditur; quia sacrilegium non respicit immediatè ipsum Deum tanquam materiam, & obiectum, circa quod versatur, qualiter respicit pernicium, blasphemiam, tentatio Dei, supersticio, &c. sed respicit rem creatam in cultum Dei destinatam, cuius cultum derogat; ac proinde sacrilegium offendit Deum non se, sed in rebus ipsi dicatis: Sic Suarez tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. de Sacrilegio in proæmio. Less. lib. 2. cap. 45. dub. 2. n. 7.

3. Solum est difficultas qualis debeat esse hæc violatio? Caictan. dicta quæst. 99. art. 2. dicit debere fieri per actionem

involuntariam illius, cuius res est, cum autem contra voluntatem Dei fiat, quia res sibi dicata, male tractatur; efficitur sacrilegium committi per actionem involuntariam respecta Dei. Ex quo inferri simoniam non esse sacrilegium; quod sit consentiente parte, cuius res est. Adde de simonia separatim à sacrilegio agere D. Thom. & Doctores. Ergo credunt à sacrilegio distingui.

Fateor sacrilegium committi per actionem involuntariam illius, cuius res est, seu in cuius cultum est dicata: nego tamen inde inferri simoniam verè, & propriè sacrilegium non esse, cum contra voluntatem Dei ematur, aut vendatur sacrum. Neque obstat in tali venditione homines consentientes, aliàs si Episcopus consentit locum sacrum profanari, res facta alienari, clericos ad secularè tribunal duci, sacrilegium non committeretur. Quod non est dicendum: Ergo consensus partis non tollit sacrilegium: & ratio videtur manifesta, quia huiusmodi consensus non tollit, quin res sacra Deo dicata indebitè tractetur, & Deus in tali tractatione offendatur. Ergo non tollit quin verè sacrilegium sit: atque ita docena Glossa in cap. Audinimes 1. quæst. 3. per text. ibi: Lessius lib. 2. de iustit. cap. 45. dub. 2. in fine, num. 8. Suar. tom. 1. de Religione, tract. 3. lib. 3. c. 1. num. 6. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 9. cap. 27. quæst. 8. Neque obstat de Simonia separatim à sacrilegio agi, quia id fit oblatam eius materiam, & specialem eius rationem, non quia verè sub sacrilegio non continetur.

4. Triplex genus rerum sacrarum enumerari solet, & iuxta illud triplex genus sacrilegij distinguitur. Primum est circa personas sacras. Secundum circa locum sacrum. Tertium circa res sacras. Sub iis generibus variæ species sacrilegij comprehenduntur; sed nulla est, quæ sub aliquo membro huius diuisionis non comprehendatur; ac proinde hæc diuisio tanquam apta ad explicationem huius vitiij sustinenda est, eamque sustinent Doctores cum Glossa in c. sacrilegium 17. quæst. 4. & Theologi cum D. Thom. 2. 2. q. 99. art. 1. Et 3. & Summilla, verb. Sacrilegium, Less. dub. 3. Suar. cap. 1. num. 8. Azor. cap. 27. quæst. 2. Valent. disp. 6. quæst. 15. p. 1. in prime. Bonac. disp. 3. de primo decalog. precept. q. 6. p. vnie. n. 1. & alij communiter.

5. Dixi sub iis generibus variæ species sacrilegij contineri. Neque enim eiusdem speciei est sacrilegium commissum in percussione clerici, ac commissum in imponendo ei aliquod tribunal, illum verò ad tribunal secularè deferendo. Et idem est de sacrilegio commissio aduersus locum sacrum, quod in variis speciebus diuiditur secundum variæ actiones, quæ ibi sunt prohibita, scilicet furtum feminis, vel sanguinis emissionem, iudiciale strepitum, &c. Tertium genus clarius est sub se variis speciebus continere. Neque enim esse potest eadem sacrilegij species irreuerenter tractare sacramenta, ac vasa sacra, ac imagines, reliquias, & bona Ecclesiastica. Dicendum ergo est illam trimembrem diuisionem sacrilegij esse generis, in species subalternas: sic latè probat Suarez dict. 10. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. cap. 5.

§. II.

Explicatur supradicta Diuisio Sacrilegij.

S V M M A R I V M.

1. Qualiter læsio persona sacra sacrilegium sit.
2. Multipliciter persona sacra lædi potest. Et an omnes hæc læsiones sacrilegia sint, examinatur.
3. Qualiter violatio loci sacri sacrilegium constituat.
4. Sacrilegium est irreuerentia sacramentis facta, & quid de facta Eucharistia. An distinguatur ab irreuerentia Deo in sua persona facta?
5. Irreuerentia in sacrificio facta grauioris malitia est, quam sacrilegium.
6. Vasa sacra, imagines Dei, & Sanctorum reliquias profanare sacrilegium est, & quid si reliquias, & imagines Sanctorum profanentur, quatenus sunt imagines, & reliquias aliquorum, quibus ob propriam excellentiam veneratio debetur.
7. Profanatio sacrorum verborum est sacrilegium.
8. Item & ornamentorum Ecclesie, & ministrorum.
9. Alienare bona Ecclesie absque debita solemnitate sacrilegium est.
10. Quid dicendum de retentione decimarum, & legatorum.
11. Quid de tempore sacro, scilicet diebus festiuis? Non videtur inter res sacras numerandum.

1. Prima diuisio sacrilegij (vt dixi) est quæ committitur circa personam sacram. Personam sacram voco Ecclesiasticam, quæ tum ordine, tum religionis statu specialiter in Dei

Dei cultum destinatur. Hanc igitur si laedas, quatenus sacra est, sacrilegium committis. Dices: Veneratio harum personarum non est religio, sed quædam obsequantia: seu dulcia. Ergo irreuerentia illis facta non est sacrilegium, sed alia species inferior. Nam peccatum commissum contra reuerentiam debitam alicui personæ, illi virtuti opponitur, quæ dicitur talem personam venerari: sicuti peccatum irreuerentia commissum contra parentes pietati opponitur; quia ex pietate teneris parentes venerari: sicuti ex virtute dulciæ, vel ex politica obsequantia obligatus es personas Ecclesiasticas venerari, irreuerentia illis facta aduersus hanc virtutem erit, & non aduersus religionem.

Respondeo dupliciter posse te has personas venerari: Primo, quatenus in se habent aliquam excellentiam absolutam veneratione dignam. Secundo, quatenus in cultum Dei specialiter destinantur, & illius ministri sunt. Si primo modo has personas veneris, non ex religione, sed ex obsequantia, aut dulcia veneris, & irreuerentia illis facta non contra religionem, sed contra virtutem obsequantiam, vel dulciæ procedit. At si quatenus sunt ministri Dei, & in diuinum cultum destinari illos veneris, actum religionis facis; quia non tam eos, quam Deum in illis veneris. Et è contra si secundum hanc rationem illos offendas, sacrilegium virtuti religionis oppositum committis. Quocirca cum Ecclesia prohiberit in has personas violentas manus inferri, & ad secularia iudicia trahi, quia Dei ministri sunt & cultui diuino deputati, si illos in his actionibus offendas, sacrilegium committis; quia offendis Deum in rebus sibi specialiter dicatis: sic notatur Suarez *tom. 1. de Religione, tractat. 8. lib. 3. cap. 6. n. 5.*

2. Multipliciter autem lædere personam Ecclesiasticam potes. Primo per violentam manus impositionem. Secundo per usurpationem iurisdictionem. Tertio per rapinam, & furtum. Quarto per actionem veneram. Neque alia occurrit actio, qua possit persona sacra violari. Et quidem per violentam manus impositionem nemini esse potest dubium, sacrilegium committi: quia specialiter his personis cauetur intuitu religionis, honoris, & reuerentia ipsi debita: vt constat ex *cap. si quis suadente. 17. quæst. 4.* Quare illa violenta manus impositio non solum habet speciem iniustitiæ, qualem haberet, si illa persona læsa Ecclesiastica non esset, sed habet speciem irregularitatis, seu sacrilegij; quia specialiter Ecclesia voluit Ecclesiasticam personam in reuerentiam sui status liberam, & exemptam ab hac iniuria constituere. Quæ autem sint hæ per violantia in particulari, quæ hoc privilegium canonis gaudeant, & quæ actio sub violenta manus impositione intelligatur, latè diximus, *tractat. de excommunicat. puncto de excommunicat. reuerentiis in decreto.* De secunda actione, quæ est iurisdictionis usurpatio, constat sacrilegum esse; quia est aduersus immunitatem personis debitam; debetur enim his personis exemptio à forensi iudicio, & à vestigialibus, & tributis: quare qui illas contra hanc immunitatem obligaret iudicio seculari sistere, & tributa soluere, sacrilegus esset. Quouique hæc immunitas extendatur: & quæ pœnæ violentantibus sint impositæ latè diximus *tractat. de immunit. personarum Ecclesiasticæ.* Tertia actio, qua personæ Ecclesiasticæ offendi possunt, est furtum & rapina: de qua non desunt Doctores qui affirmant sacrilegium esse, maxime si furtum, & rapina sit bonorum titulo Ecclesiastico acquisitorum: sic Valent. 2. 2. *disp. 6. quæst. 15. p. 1. col. 1.* Cæterum per hanc actionem specialiter non offenduntur personæ Ecclesiasticæ; eo quod nullibi inueniantur à iure Ecclesiastico in hoc crimine defensæ magis quam seculares: & notatur in præsentibus Suarez *tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. cap. 2. num. 8.* Azor. 1. *tom. lib. 9. cap. 27. quæstione 3.* Si autem bona quæ furantur, non sunt beneficiarum, sed Ecclesiasticæ, qui illas usurparet, sacrilegium committeret: quia quælibet illarum alienatio sine debita solemnitate prohibetur. Sed hoc sacrilegium non est aduersus personam Ecclesiasticam, sed aduersus rem sacram. Quarta actio, quæ est fornicatio, & similis turpitudine si à persona Ecclesiastica fiat, iudicatur committere à Doctoribus sacrilegium: quia personas Ecclesiasticas maxime dedit: ratione enim sui status à tali macula conuenit, esse immunes. Quod à fortiori militat in his personis Ecclesiasticis, qui speciali voto obligantur ab iis delectationibus abstinere, quales sunt ordine sacro insignitæ, & religiosæ. Hæ ergo per votum corpus suum, & animam Deo offerunt, & consecrant, reddunturque in illa parte quasi sacratæ: ergo contra faciens sacrilegium committit; quia rem cultui diuino destinatam violat: sic committit Doctores cum Dio. Thom. 9. 1. 4. *art. 1. & 99. art. 1.* & ibi Caietan. Valen. *disp. 6. q. 15. p. 1. in princ.* Lessius *lib. 2. c. 45. dub. 3. num. 11.* Azor. 1. *p. instit. moral. lib. 9. cap. 27. q. 5.* Bonac. *disp. 3. de primo decal. præcept. 9. c. p. unico. num. 3.* Qui omnes extendunt supradictam doctrinam ad quodlibet votum, cuius violationem sacrilegium esse affirmant: quia eo ipso, quod res per votum Deo dicata sit, tam est iure diuino in cultum Dei destinata. Ergo contra faciens sacrum lædit: est ergo sacrilegus. Cæterum mihi probabilis est violationem vo-

ti non in specie rigorosa sacrilegij, de qua in præsentibus sed in specie perfidias constitutam esse, sic tenet. Suarez *tom. 1. de Religione, tract. 3. lib. 3. cap. 4. num. 5.* Ratio est: quia per violationem voti Deus in se offenditur, cui votens iudicis est: sicuti offenditur per perurium, per blasphemiam, per omisionem Missæ in die festo, & similia: sed iniuria, quibus Deus immediatè offenditur, sunt in alia specie à sacrilegio distinctæ, vt in princ. huius Puncti diximus. Ergo violatio voti in alia specie à sacrilegio constitui debet, quæ nulla est alia nisi perfidia fidelitati opposita. Neque obstat per votum rem pomicinam in cultum Dei destinari, vt inde affirmemus sacrilegium esse illius violationem; quia cum non destinatur in alium cultum, nisi in alius voti executionem, & obsequantiam fidei date non potest illius violatio aliam maius habere, nisi maius infidelitatis. Neque item obstat turpitudinem dedecere maxime personam Ecclesiasticam, & maxime si sacerdos sit, vt inde affirmemus quamlibet turpitudinem ab ipsis commissam esse sacrilegium: aliàs furta, homicidia, blasphemias, detractiones, & quælibet alia peccata sacrilegia essent; quia omnia illa maxime dedecent Ecclesiasticas personas, & præcipue Sacerdotes. Verum quia hæc generalis indecentia, & turpitudinem non inferit specialem prohibitionem; ea de causa ad speciem sacrilegij non transeunt, sed intra propriam speciem grauiora sunt. Sic dicendum est de fornicatione, & quælibet alia turpitudine, si voti obligationem secludamus; licet enim quælibet personas Ecclesiasticas hæc maxime dedecere; quia tamen ex vi consecrationis specialis lege non prohibentur ab iis abstinere: ea de causa sacrilegia non sunt. Vocatur autem hæc infidelitas sacrilegium; quia omnia vitia religioni opposita hoc nomine nuncupantur; non quia propriè sacrilegium sint, qualiter in præsentibus vtrumpamus.

3. Secundum genus sacrilegij dixi esse violationem loci sacri quoad immunitates, quas habet, quatenus talis locus est, quod qualiter contingat latè dixi *tractat. de immunit. Ecclesiasticæ.* Solum aduerto in vna actione hoc, & præcedens sacrilegium posse reperiri, si enim iudex laicus per violentiam clericum delinquentem à loco extrahat, & à suo tribunali sitat iudicandum, committit triplex sacrilegium. Primo, ob violentam manus impositionem. Secundo, ob extrahendum à loco sacro. Tertio, ob usurpationem iurisdictionem: quæ omnia in confusione manifestari debent: & ex parte notatur Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 3. cap. 6. n. 6. & 7.*

4. Tertium genus sacrilegij, quod per antonomasiam rei sacræ violatio dicitur multiplex est, propter varietatem sacrarum, quæ violari possunt; quæque enumerat D. Thom. 2. 2. *quæst. 99. art. 3.* Et in primo loco constituit Sacramenta. Secundo, vasa sacra, imagines, & Sanctorum reliquias, quibus addi potest Scriptura sacra, & cæremonia in cultum Dei destinata. Tertio ornamenta Ecclesiæ, & ministrorum. Quarto bona Ecclesiastica in sustentationem ministrorum deputata: in his enim omnibus Deus colitur, & consequenter eorum macula tractatio sacrilegium est.

Merito D. Thom. primo loco constituit Sacramenta; quia nulla res est illis sacratio. Tenens ergo ea digere tractare, tam in administratione, quam in susceptione, aliàs sacrilegus eris: Solum de sanctissimo Sacramento Eucharistiæ est dubitatio; an eius irreuerentia sit irreligiositas alia distincta à sacrilegio, & eiusdem rationis cum ea, quæ Christus dominus in se ipso offenderetur. Affirmat Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 3. cap. 6. num. 1. & 2.* Mouetur, quia Christus in Eucharistia eadem adoratione laici adoratur, & eadem reuerentia colitur, ac colitur in propria persona, vt tradit Trident. *sess. 13. cap. 5. & can. 6.* Ergo irreuerentia facta Eucharistiæ est eadem rationis cum irreuerentia facta Christo in propria persona; quod confirmari potest ex illo Pauli 2. *Corinth. 21.* affirmantis eum esse corpus, & sanguinis Domini, qui indignè Eucharistiam sumit. Nihilominus tenenda est communis sententia irreuerentiam factam Eucharistiæ esse propriè sacrilegium: tamen omnium grauiusimum, neque aliam speciem irreligiositatis habere; sic Caietan. 2. 2. *quæst. 99. art. 1. & 3. dub. 6.* Lessius *lib. 2. de iustit. cap. 45. dub. 3. n. 16.* Facet D. Tho. supradictò loco: quatenus Eucharistiam inter res sacras constituit, omniumque sacratissimam, reliquique DD. enumerantes Sacramenta, inter res sacras, quæ per sacrilegium profanari possunt, non excludunt Eucharistiæ Sacramentum, sed potius dicunt in illo specialius rationem sacrilegij reperiri. Sed probo conclusionem: Quia Eucharistia est Deus continens, non est Deus formaliter, sed signum gratiæ sanctificantis Deum ipsum continens. Ergo iniuria facta Eucharistiæ non fit formaliter Deo: ergo non est irreligiositas à sacrilegio distincta. Et confirmo Christus dominus in Eucharistia existens non fit exhibere visibilem, & tractabilem, sed insitit euisdam rei inanimatæ, tamen ibi fit mens, & intelligens. Ergo iniuria Eucharistiæ facta, non est formaliter facta ipsi Deo in propria persona, sed in signo illum continente, & gratiam significante: sed quælibet iniuria facta Deo in eius signo, est in specie sacrilegij: ergo. Item negari non potest, irreuerentiam factam

factam Eucharistia esse in specie sacrilegij; quia est violatio rei sacratissimae. Ergo non est in alia specie irreligiositatis; quia non sunt vitia multiplicanda abique manifestata ratione. Neque obstat fundamentum oppositum. Fateor inquam adorationem, & reuerentiam factam Christo in Eucharistia esse latinam, & ad hanc reuerentiam, & adorationem solum expellatur, ut feratur in personam diuinam sive in se, sive in signo. An autem intra illam speciem adorationis latræ varij actus specie distincti distinguantur, alij qui feruntur in Deum secundum se, alij qui feruntur in ipsum representatum in imagine, non satis constat, & fortè probabilius est distingui. Verum in ratione irreligiositatis iam receptum est, irreuerentiam, quæ fit Deo secundum se, distingui ab ea, quæ fit ipsi in signo representante, seu continente, tamen si utraque irreuerentia adorationi latræ opponatur. Quod optime confirmatur ex irreuerentia facta cruci, & imagini saluatoris, quæ sine controversia sacrilegium propriè dicitur, tamen si opponitur adorationi latræ. Ergo irreuerentia facta Eucharistia sacrilegium propriè erit, tamen si adorationi latræ opponatur.

3. Sed inquires, quate sacrificium non fuit enumeratum à D. Thom. inter res sacras primi generis, cum etiam possit, sicuti & Sacramenta irreuerenter tractari. Respondet, quia sacrificium est ipsemet cultus Dei in se, non res cultui deferens, idèque reuerentia in illo commissa grauioris malitiæ est, quam sacrilegij quia offendit Deum in se: sacrilegium vero offendit Deum in signo representatum. Idem est dicendum de oratione. Non enim oratio est res, per quam Deo cultus deferatur, sed potius ipse formalis illius cultus, & aque adeo irreuerentia ibidem commissa Deo immediatè fit, non rebus eius cultui deferentibus.

6. In secundo loco constituit D. Tho. vasa sacra, imagines Dei, & Sanctorum reliquias: quia hæc omnia cultui diuino deferuntur eorumque profanatio credit in iniuriam ipsius Dei, quod in vasis sacris, imaginibus Dei clarum est. De reliquijs, & imaginibus sanctorum est dubium: an eorum irreuerentia sacrilegium fit? Et ratio dubij est, quia eorum veneratio non pertinet ad virtutem religionis, sed ad aliam virtutem inferiorem, scilicet dulciam. Ergo irreuerentia illis facta illi virtuti opponitur, & non religioni, sicuti irreuerentia facta parentibus virtuti pietatis, & non religioni opponitur, quia parentes non ex virtute religionis, sed ex virtute pietatis honorantur.

Dicendum est dupliciter Sanctorum imagines, eorumque reliquias profanari posse: vel quatenus sunt reliquias, & imagines amicorum Dei, illique familiarium, vel quatenus sunt reliquias, & imagines aliquorum, qui ob propriam excellentiam, quam habent, veneratione sunt digni. Si primo modo irreuerentia fiat, sacrilegium est propriè, quia tunc non tam ipse sanctus, quam Deus in illo, cuiusque imagines dehonestatur. Ac si secundo modo irreuerentia fiat, conuincit argumentum, non esse propriè in specie sacrilegij talem malitiam, sed in alia inferiori: Adde potest fortè speciem sacrilegij illi coniungi, quia in iniuriam Dei credit quilibet irreuerentia facta illis, quos Deus sibi coniunctissimos habet, tamen non illis, sicut, quatenus coniuncti sunt. Nam est ad cultum promouentem ex virtute religionis hæc formalis intentio necessaria fit: ac ad vitium ei oppositum non videtur requiri; quia plura ad rectam operationem, quam ad malam requiruntur: cum bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu: sic Lessius lib. 2. cap. 45. dub. 3. n. 18. Suarez tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. c. 6. & 7.

7. Ad huiusmodi speciem reduci possunt quilibet verba sacra. Tum quia sunt quasi quædam Dei reliquias ab ipso dicta. Tum quia ipsum Deum loquentem quasi imagines representant. Tum quia per ipsa nos Deus sanctificat, iuxta illud Ioan. 13. Vos mundi estis propter sermonem. Quocirca illo, um profanatio, & abusus, seu corruptela sacrilegium grauius est: præterquam quod alia crimina secum regulariter coniungit: sic Suar. c. 6. sine Less. dub. 3. n. 17. Bonac. disp. 3. de primo decal. præc. q. 6. punct. unico, n. 5.

8. Tertio loco constituit D. Thom. ornamenta Ecclesiæ, & ministrorum, scilicet quæ specialiter sunt per consecrationem, seu benedictionem diuino cultui destinata: per hæc enim Deus colitur. Ergo illorum profanatio sacrilegium est: sic Suarez, Lessius, Bonac. & omnes. Quare si vestes sacras irreuerenter scindas, comburas, seu ad vtilis profanos applices, aut alio modo irreligiosè tractes, sacrilegus eris. Et idem est de destructione irreligiosa templi illiusque profanatione: quia templum est quædam res sacra, sicut vasa sacra, & ornamenta, tamen si alias immunitates speciales habeat, quæ vasis factis, & ornamentis non sunt concessa, vt bene notauit Suarez cap. 5. sine. Dixi notanter, quæ sunt per consecrationem, seu benedictionem destinata diuino cultui: quia non caret probabilitate, reliqua, quæ ad ornatum pertinent, & vasa, in quibus ponitur vinum, & aqua inter res sacras computanda non esse: sic docuit Anton. Gomez in 3. variar. c. 5. n. 11. & consensit Farinac. qu. 172. n. 46. & 58. Hæc species poterat non numerari à superd. à Castro Sum. Mor. Pars III.

riore distincta: quia violatio vasis sacri, vel ornamenti sacri, vel templi, quatenus sacrum est, & cum alijs rebus sacris conuenit, non videntur distingui: sic Valent. 2. 2. disp. 6. q. 15. p. 1. vers. ad secundam speciem. Suarez t. 1. de Religione, tract. 3. lib. 3. c. 5. in fine.

9. Quarto loco enumerat D. Thom. bona Ecclesiastica; quia hæc aliquo modo sacra sunt, & in cultum Dei ordinata, quatenus destinantur sustentationi illorum, qui Dei cultui deseruiunt, & quia deseruiunt; eaque de causa alienari nullo modo possunt absque solemnitate à iure præscripta. Qui ergo hæc usurpauerit, vel alienauerit extra casus permisos, vltra iniustitiam peccatum, malitiam sacrilegij contrahit, vt latius cum de alienatione horum bonorum tractaui, ibique dixi sub iis bonis non comprehendi bona propria beneficiariorum, quorum ipsi habent dominium.

10. An vero retentio decimarum, & legatorum sit sacrilegium, Communiter affirmare testatur Valent. 2. 2. disp. 6. q. 15. p. 1. vers. item ex sententia; & de legatis affirmat Lessius lib. 2. c. 45. dub. 3. n. 18. vers. Septimo. Probat, quia hæc sunt ab Ecclesia in cultum diuinum remorè destinata, quatenus sunt destinata in sustentationem ministrorum.

Dicendum tamen est, si legata non sunt tradita Ecclesiæ, tamen iniustitia sit ea retinere, non videtur sacrilegium, neque alia species peccati, quia non sunt facta bona Ecclesiæ, quorum alienatio specialiter est prohibita, vt latius dixi suprad. tract. de bonorum Ecclesiasticæ alienat. & tradit Farinac. q. 171. n. 45. De decimis aliter dicendum censo, non solum committi iniustitiam in illarum retentione, sed etiam irreligiositatem aliquo modo deteriorem sacrilegio. Quod fit iniustitia constat: quia retines quod alienum est: quod vero sit irreligiositas sacrilegio deterior, sic probat, quia solutio decimarum est formalis cultus Dei, quia fit in recognitionem supremi dominij. Ergo earum retentio irreligiosa erit, vt pote huic cultui diuino opposita priuatiuè, sicut est opposita omnis sacrificij, si tibi ab Ecclesia mandatum esset offerre.

11. Supradictis videtur addendum tempus sacrum, quod specialiter diuino cultui destinatur, quales sunt dies dominici, & festiui; sicut enim in templo, & in vasis factis Deus honoratur, & colitur, sic in die dominico, & festiuo colitur auditione Missæ, & abstinentia ab operibus seruilibus. Ergo quæ ratione templum, & vasa sacra inter sacras res enumerantur, eorum profanatio sacrilegium est, & tempus etiam enumerari debet. Ceterum existimo tempus non esse inter res sacras numerandum; quia tempus non sacras, tamen in illo sacra fiunt. Neque enim auditio sacri, aur feruilium operum abstinentia mandatur in venerationem temporis, sicuti mandatur in venerationem templi abstinentia in illo à forensi iudicio, & mercuria: sed directè mandatur auditio Missæ, & abstinentia ab operibus seruilibus in cultum Dei. Tempus autem ex tali mandato nullam specialem sanctitatem acquirit, sicuti non acquirit tempus, in quo alicui mandatur elemosinam facere, vel aliud pium opus exercere. Ex quo fit omissionem Missæ in die festo, & laborem seruilium non esse propriè sacrilegium, quia non est violatio alicuius rei factæ, sed est peccatum cuiusdam irreligiositatis contra Deum: sic Suarez lib. 3. c. 4. à num. 3. fauet Lessius lib. 2. c. 45. dub. 3. n. 18. tit. 2. Fit secundo peccata mortalia in die festo commissa non habere speciem sacrilegij; quia non sunt iniuria religionis specialiter prohibita, vt latius Tract. de obseruat. festorum diximus.

§. III.

Quale peccatum Sacrilegium sit.

S V M M A R I V M.

1. Sacrilegium ex genere suo est mortale. Aliquando fieri potest veniale.
2. Est peccatum omissionis, & commissionis, & qualiter contingat.
3. Item contingit hoc peccatum per excessum, & per defectum.
4. Aliquando hoc peccatum cum alijs coniungitur. Aliquando per se committitur.
5. Explicare debes in confessione qua sacrilegia commiseris.

1. **C**onstans est omnium sententia peccatum sacrilegij ex genere suo esse mortale. Tum quia excellenti virtuti opponitur, qualis est religio, tum quia grauem materiam habet, vt constare potest cuiuslibet discurranti per supradictas species sacrilegij. Solum est difficultas, an & quando sit veniale? Et quidem si sacrilegium committatur ex formali contempu rei factæ, nunquam veniale esse poterit, quantumcumque læsio rei factæ videatur leuissima; quia contempere sacrum,

D d graue

grate quid est & hæreticorum proprium. At si non ex formali contemptu, sed materiali res sacra offendatur, peccatum veniale esse poterit. Primo ex parte materie, vt si leuiter clericum percussus, leuiter rem è loco sacro fureris, leuiter rem voto promissam violes. Vsurpare autem iurisdictionem, tum in imponendo clerico tributum, tum in illo iudicando, aut ad iudicium trahendo, nunquam esse potest leuis materia, tamen minimum tributum sit, & minimum tempus, in quo à iudice seculari decineris; quia vt bene dicit Suarez tom. 1. de Religione, lib. 3. cap. 7. num. 2. non tam attenditur ibi quantitas tributi, aut temporis, pro quo iurisdictionis usurpatur quam usurpatio ipsa iurisdictionis, quæ per se res grauis est. Secundò fieri potest sacrilegium veniale ex defectu considerationis, & aduertentiæ: quod in omnibus peccatis commune est: sic Suar. *suprà*. Valentia 2. 2. *diffinit.* 6. *quæst.* 15. *punct.* 2. Lessius lib. 2. *de iustit.* cap. 45. *dub.* 4. n. 29. Bonacin. *disp.* 3. de primo decalog. *præcept.* *quæst.* 6. p. *unic.* num. 19.

2. Hoc peccatum esse potest omissionis, & commissionis, tamen frequenter commissionis sit. Valent. 2. 2. *diff.* 6. *quæst.* 15. p. 2. Suarez tom. 1. de Religione, tract. 3. lib. 3. cap. 7. num. 4. Percussio enim clerici, extractio delinquentis ex loco sacro vasorum sacrorum profanatio, templi destructio, & similia, peccata sunt commissionis, vt de se constat. At si reuerentiam debitam ex præcepto alicui rei sacra, vt imagini, aut Eucharistia omittas, peccatum omissionis facis, qualiter faciunt qui Eucharistia non se inclinant, cum adoranda proponitur, & sacerdotes, qui in sacratio repositam sine clausibus habent, iuxta text. in cap. *sancti de celebratione Missarum*. An autem sit propriè sacrilegium, vel aliud peccatum distinctum non recipere sacramenta tempore debito non satis constat. Videatur enim sacrilegium non esse, sicut non est sacrilegium omisso Missæ die festo, sed quoddam peccatum irreligiositatis circa Deum à sacrilegio distinctum. Adde sacrilegium debere committi circa rem sacram: at vbi datur omisso sacramenti, nulla est res sacra. Ergo nullum est sacrilegium, quod in læsione rei sacrae consistit. Nihilominus probabilius mihi videtur, sacrilegium esse; quia negari non potest ibi omitti aliquam reuerentiam debitam rebus sacris, scilicet sacramentis. Ergo talis omisso sacrilegium est: violas enim per omissionem rem sacram, quam sacramentorum receptione veneraris. Secus dicendum est in Exemplo de omissione Missæ præceptæ: hæc enim sacrilegium propriè non est, sed irreligiositas alterius rationis; quia in Missa non rem sacram sed Deum ipsum directè veneraris; ipsa enim est Dei veneratio, & supremus cultus.

4. Rursus hoc peccatum esse potest & per excessum, & per defectum; per excessum, si rem, quæ sacra non est, cultu sacro veneris, vt si vestibus non sacris pro sacris vtaris, illisque venerationem sacratis vestibus debitam tribuas: si reliquias, vel imaginem alicuius hominis non approbat à Sede Apostolica pro sancto, publicè vt talem veneris, vel priuatim sine sufficiente fundamento: committis enim excessum in tali cultu: peccas ergo sacrilegij peccato per excessum; per defectum clara sunt exempla: nam percussio clerici, profanatio vasorum sacrorum, indigna sacramentorum susceptio, & similia sunt peccata per defectum, quia deficiis à cultu, quem talibus rebus sacris exhibere debebas.

4. Deinde hoc vitium sacrilegij aliquando cum aliis peccatis est coniunctum, aliquando per se solum committitur, quod in ordine ad confessionem est notandum. Nam sæpè cum iniustitia, vt in percussione clerici, sæpè cum intemperantia, vt in alio modo castitatis sit. Sæpè tamen solum sacrilegium patitur, vt si verberes clericum ipso consentiente, vel per laicum absque necessitate: si copulam maritalem habeas in Ecclesia absque necessitate: si vala sacra profanes, sacramenta indignè suscipias, in iis omnibus casibus sola malitia sacrilegij reperitur.

5. Denique in confessione non solum explicandum est, quoties commiseris sacrilegium, sed quæ sacrilegia fuerint; quia non solum in genere, sed in specie tenentis peccata commissa declarare: constat autem plura sacrilegia specie differre: quæ enim primo loco constitutum differunt à secundo, & tertio, iuxta distinctionem supra factam, quæ est generis in species non infimas, quare quodlibet ex illis generibus suas species habet. Aliud enim est sacrilegium commissum vulnerando clericum, aliud illud ad tribunal seculari ducendo, aliud tributum ei imponendo. Item aliud est sacrilegium, quo sacramenta violantur, & quo vestes, vasa sacra, & quod locus sacri per extractionem delinquentis, vel mercaturam, quo bona Ecclesiæ indebitè, vel usurpatur: tenentis ergo hæc omnia declarare: & notari; Bonac. *diff.* 3. de primo decalog. *præcept.* 9. 6. p. *unic.* in fine.

Quæ pœnæ sacrilegis sint impostæ, vel imponendæ.

S V M M A R I V M.

1. Explicatur quibus in casibus excommunicatio sit ipso iure imposta ob sacrilegium.
2. Sacrilegium est mixti fori, & pœna imponenda arbitraria est respectu a qualitate delicti.

1. Si loquamur de pœnis ipso facto impostis, nullæ habentur in iure extra casus statim referendos. Prima est sacrilegium commissum per spoliationem rerum sacratarum cum effractione templi: iuxta c. *conquesti* 22. de Sentent. excommunicat. ob quod sacrilegium excommunicatio incurritur, de cuius intelligentia satis dixi, cum de immanit. Ecclesiarum sermonem feci. Solum aduertor, res sacras comburas tamen tecum non alios excommunicacionem contrahere possit templi effractione; quia respectu damnificationis Ecclesiæ, & illius spoliationi per accidens est, quod tecum res sacra ferat, vel quod illas comburas. Item si templum ipsum delitueris, & bona illius dissipaueris, clarum est in scripturis excommunicacione te comprehendi; quia verè spoliatus, & effragis: & in iis contentis Suarez 1. 5. de censur. *diff.* 22. *sect.* 2. num. 12. Lessius lib. 2. c. 45. *dub.* 4. n. 22. Secunda est, sacrilegium commissum ob violentas manus in clericum, ratione cuius contrahitur excommunicatio referatæ: cap. *si quis suadente* 17. q. 4. de cuius intelligentia satis dixi in tractat. de excommunicat. *puncto de excommunicat. referatæ in decretis*. Tertia est de violentiam immutatam Ecclesiasticam præcipue impositione tribunalium, & illorum extractione, qui ipso iure excommunicantur in bulla cœnæ Domini, vt latius iis: & tractat de immunit. Ecclesiæ. *diff.* Extra hos casus nulla est censura, nec pœna sacrilegis ipso iure annexa, & traditur Suarez, Lessius, Valentia, Azor, Bonacina, reliquique Doctores allegati.

2. Si autem de pœnis imponendis à iudice loquamur, latè eas expendunt Salzed. *pract.* e. 87. Decian. lib. 6. *pract. crispin.* cap. 33. Menochius de arbit. lib. 2. *casu* 384. Farinac. de *iuris.* 9. 172. n. 1. & 179. Hæc ergo Doctores primo statuunt hoc crimen sacrilegij esse mixti fori, & tam iudicem Ecclesiasticum, quam secularem de laico illud committente cognoscere posse ad præuentionem: sic Salzedo *ditto* c. 87. *ver. similes laicos* Petr. Gregor. *Syntag. iuris* lib. 33. cap. 15. num. 3. Farinac. num. 30. & 98. num. 132. & 156. Pœna autem imponenda arbitraria est pro qualitate delicti quod arbitrium extendi potest vsque ad pœnam mortis, si sacrilegium graue sit, quale esset furtum alicuius custodiæ, in quo sanctissimum sacramentum esset repositum, tamen ipsa minimi valoris fuerit: quia tunc non attenditur tam qualitas furri, quam sacrilegij: sic Lat. in *pract. S. sacrilegium*, n. 4. Petr. Gregor. *suprà* n. 3. Decian. cap. 33. n. 14. & 21. Menoch. *total. casu* 389. Farinac. 9. 172. n. 12. Anton. Gom. 1. 3. *variar. cap.* 5. n. 11. & probat manifestè lex. *Sacrilegij pœnam*, ff. *Ad leg. tul. peculatus* 1. ibi: sacrilegij pœnam debet proconful pro qualitate personæ, proque rei conditione, & temporis, & ætatis, & sexus, vel seueris, vel clementius statuere. Ecce qua ratione augenda, vel minuenda pœna est arbitrio iudicis. Quod autem neque ad mortem extendi possit constat ex verbis, quæ immediatè subiungit. Et scio (inquit) multos etiam ad bestias damnasse sacrilegos nonnullos etiam viuos exussisse, alios vero in furca suspendidisse.

DISPUTATIO III.

De Simonia crimine Religioni opposito.

Lacuit de hoc crimine etiam, sacrilegium sit specialem dispensationem institueret: quia de illo specialiter iure tractant, vt constat titulo de Simonia in decretal. & in decret. *causa* 1. per *quæstiones sequentes*. Et in leg. nostri regni, titulo 17. *part.* 1. Item Theologi cum D. Thom. 2. 2. q. 100. & cum Magist. 4. *distinct.* 25. Summi illæ verbo simonia: & alij in dicto referendi.

Simonia vitium est religioni oppositum, in quo indignè res spirituales pertrahantur, ex quibus alix sunt per se spirituales vt sacramenta, dona supernaturalia, &c. Alix spirituales annexæ, vt beneficia Ecclesiastica. De his omnibus, qua ratione simonia committatur hæc præsentis Disputationis declarare intendimus.